VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Prachatice - renesanční skvost plný tajemství a pověstí

GPS souřadnice: 49.013079, 13.9989813

Praktické informace

Délka trasy: 4 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí z velké části po rovince kolem památek města. Výlet je možné jet s kočárkem (jen na Skalku je pár schůdků) i se psy (na vodítku). Projdete ho volným tempem za necelé dvě hodinky.

Vzdálenost od Prahy a jak se na výlet dostat: 144 km ujedete za 2 hodiny. Pojedete po D4 směr Písek → Bavorov → Prachatice.

Parkování: Na Velkém náměstí zaplatíte za hodinu 20 Kč. Bezplatné parkoviště je cca 10 min od Velkého náměstí a to nad Hospicovým parkem.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Muzeum KRAJKY (krajkaprachatice.cz/muzeum/)

Vstupné: dospělí 60 Kč, studenti, důchodci 40 Kč, děti (6–15 let) 25 Kč

Vstupné zahrnuje prohlídku stálé expozice i výstav. Vstupné jen na výstavu: 15 Kč.

Otvírací doba:
květen–září: úterý–neděle: 10.00–17.00
červenec, srpen: většinou otevřeno i v pondělí, možno ověřit na tel. č. 737 684 111

Muzeum ČESKÉ LOUTKY A CIRKUSU (www.nm.cz)

Vstupné: základní 70 Kč, snížené 50 Kč

Otvírací doba: Duben-říjen: Každý den mimo pondělí 9.00–17.00

PRACHATICKÉ muzeum (www.prachatickemuzeum.cz)

Vstupné do stálých expozic: základní 60 Kč, snížené 30 Kč, rodinné 180 Kč

Expozice ZLATÁ STEZKA: základní 50 Kč, snížené 20 Kč

Otvírací doba:

Březen-červen, září–prosinec: denně mimo pondělí 10.00–16.00

červenec–srpen: denně mimo pondělí 9.00–17.00

WC: Oficiální veřejné toalety jsou otevřeny v parku Parkán u Dolní brány.

Možnost občerstvení: Jídelna pod Branou (klasika), Black Bear burger, Pizzerie Primavera (pizzeria), Almara Pub&Restaurant (klasika), Pivovar Prachatice (klasika), Zdravá kuchyně Petra Stupky (klasika). Indická restaurace Tandoor. Toto jsou restaurace přímo na Velkém náměstí, či v jeho blízkém okolí

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství:
Vimperk, Malovice, Hluboká, Písek, Kratochvíle, Český Krumlov, Rožmberk, NS Olšina.

Trasu pro vás prošla: Lucie Nachtigallová

Trasu testovala Barbora a Tereza z Vodňan:

Postřehy dětí:

Barunka (6 let): "Moc se mi líbilo hledat slona a nápis, jak pán nadával, že mu nezaplatili a také ty velké věže. U kostela

jsme dostali dobrotu v kalíšku."

Terezka (10 let): "Nejlepší bylo to, že to byl krátký výlet a že jsme mohli hledat různé věci na domech. Taky jsme viděli barevné ryby a papoušky v parku."

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do půvabného města plného tajných zákoutí a křivolakých uliček. Města, které ve středověku vyrostlo na Zlaté solné stezce a po staletí bylo důležitou obchodní křižovatkou. Budeme pátrat v obrázcích na fasádách starých domů, vyprávět si o ukrytém pokladu, rozzlobených umrlcích a bílé paní. Odpočinete si v krásných parcích, ukážeme vám vzkaz drzého malíře, dělovou kouli v domě i slona. Kdyby děti bolely nožky, trasu výletu lze zkrátit. :)

Výlet vznikl s laskavou podporou a pomocí MěÚ Prachatice, a proto je zdarma. :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky, vítejte v Prachaticích. Víte, jak vzniklo jejich jméno? S tím, že by se tady hodně prášilo, nic společného nemá. :)

Název je odvozen od jména šlechtice známého jako Prachata. Prachatice se říkalo ve významu „ves lidí Prachatových“. Druhé vysvětlení vzniku jména Prachatic souvisí s jejich polohou. Byly jakýmsi prahem. Ledva jste ho překročili, byli jste v šumavském pralese. Dál už nebylo nic. Všechno víte, můžeme vyrazit.
Stejně jako u našich ostatních výletů jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Jestli už umíte psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Se soumary za pověstmi do pohádkových Prachatic
JEHLAN
VYKLENKOVÁ KÁPĚ
ŽIŽKOVA
VODIČANSKÁ
KÁPE SV. JANA NEPOMUCKÉHO
HEYDLŮV DŮM
NÁRODNÍ DŮM
HOSPIC
NEUMANNOVA
VELKÉ NÁM.
KOSTEL SV. JAKUBA VĚTŠÍHO
PODBRANSKÁ
POMNÍK OBĚTEM
START
MUZEUM KRAJSKY
POSTOVNÍ
HUSOVA
NOVÁ RADNICE
CÍL
DLOUHÁ
HUSŮV DŮM
HRADEBNÍ
ALTÁN
ŠTĚPÁNČIN PARK
JANSKÁ
GYMNÁZIUM
ŠEVČÍKOVA
VODIČSKÁ
ZLATÁ STEZKA
LÁZEŇSKÁ
U RYBNÍČKU
JÍLM
DRÁHATKA
SOUMARSKÁ
SOUMARSKÁ

Doplňovačka

Vyrážíme na výlet!

Zaparkujeme na **Velkém náměstí** a rozhlédneme se. Putování odstartujeme u budovy **Nové radnice**. To je asi ta nejnápadnější budova s věžičkou, kterou právě vidíte. Není sice tak stará jako okolní budovy, je jí „jen“ něco málo přes 100 let, ale určitě se vám líbí. Novorenesančně stylizovaná budova pochází z roku 1903 a byla vybudována na místě starého Meerwldovského domu.

Když se na ni podíváme, můžeme si všimnout vyobrazených lidských činností a povolání pod hlavní římskou. Poznáte nějaké? Třeba vědce, řemeslníka, zemědělce, …?

Pod okny se táhne podlouhlé sgrafito (to je technika, kdy se ryje do vlhké omítky), které ukazuje soumarskou karavanu na cestě z Pasova do Prachatic po Zlaté stezce. Vidíte pejska? Kolik napočítáte koníků a oslíků? My napočítali čtyři.

V ozdobném štítu domu je umístěna socha patronky města Prachatice. Ostatní sochy na domě představují kupce a bojovníka. Voják v ruce drží meč.

1. Co má voják na hlavě?

Pod hodinami věže je vyobrazený důležitý výjev, který zobrazuje předávání privilegií městu posly krále Václava IV. V roce 1382. Tak letité totiž město je! Kolik mu je tedy nyní roků?

Teď půjdeme doleva k budově **Staré radnice**. Je o fous starší. :)

Už v době svého vzniku byla stavbou zcela výjimečnou. Přes mnohé zásahy, které ji v minulých staletích postihly, si zachovala ryze renesanční charakter. Řadí se mezi naše nejcennější renesanční radniční domy. Budova z roku 1571 je vyzdobena především technikou *chiaoscuro*.

Umíte to cizí slovo přečíst? Víte, co znamená? My se tedy pořádně zapotili! :)

Každopádně chiaoscuro znamená šerosvit. Na fasádě se projevuje jako stínování. Kresby na omítce vznikají proškrabováním, či spíše odškrabováním tmavé horní vrstvy, pod kterou je světlá. Někde se tmavá odškrabe úplně, takže po ní není ani památky. Jinde třeba jen trochu (stínování). V obrysech a jinde, kde má zůstat „tmavo“, se tmavá vrstva nechá, jak je. Nic se neodškrabuje. Takže je to takové opačné sgrafito s efekty 3D, tedy náznaky plasticity. Snad už je to jasnější. Aspoň malinko.

Malby pod římsou ukazují osm lidských ctností: trpělivost, opatrnost, lásku, spravedlnost, víru, naději, statečnost a střídmost.

Zkusme tyto vlastnosti k obrázkům přiřadit. Je to těžké? Tak přiřazujte v pořadí, ve kterém jsme ctnosti napsali. :)

Které máte vy? :) Maminky hlavně tu lásku a trpělivost, že?

Další zajímavostí je velký rožmberský znak. Mezi prostředními okny radnice ho drží dva medvědi.

I když ti medvědi… No… Posuďte sami. :)

K Rožmberkům patří pětilistá růže. Poprvé ji uvidíme mezi medvědy a potom skoro na každém kroku.

Nad vchodem do Informačního centra Prachatice je znak města. Nad lvem jsou dva předměty.

2. Co má lev nad hlavou?

Městský znak Prachatic tvoří červený štít, na kterém je stříbrný dvouocasý lev bez koruny. Takzvaně ve skoku, což znamená vztyčený. Skáče doprava, z našeho pohledu doleva. Nad sebou má stříbrné zkřížené klíče. Zubatou odemykací část mají nahoře, kosodélníková otáčecí očka dole. Jsou to takzvané vyšehradské klíče. Symbolizují Vyšehradskou kapitulu, která byla v počátcích existence města vrchností Prachatic.

Kolem kašny přecházíme k Bozkovskému domu. Na kašně je socha spravedlnosti a také klíče a růže. Kdo ji najde první?

Bozkovského dům č. p. 184 je měšťanský, renesanční. Nachází se na nároží Velkého náměstí a ulice Solní. I na něm se rylo do omítky. Všimněte si, že jsou kvádříky rozvrženy nepravidelně a na rozích nenavazují. V horní části je kruhový medailon s malbou rožmberského jezdce. Zaostříme oko na brnění a přilbu. Myslíte, že se v ní dalo dýchat?

Okraj medailonu tvoří vavřínový věnec. Ve spodní části je text o přestavbě domu a požárech. V klenbě vidíme znaky prachatických měšťanských rodů. Zajímavý je také dochovaný vzkaz nespokojeného malíře: *Vymalováno jest, ale není zaplaceno.* To nás pobavilo. :)

Kdo ho najde?

Nedaleko je **Muzeum české loutky a cirkusu.** Najdeme zde loutky pravděpodobně všech pohádkových bytostí a hrdinů.

Která je vaše nejoblíbenější pohádková postava? My máme rádi koně Zlatohříváka! :)

Druhá část expozice stručně seznamuje s historií českého cirkusu. Po prohlídce se zastavíme v muzejním obchodě s loutkami, kouzelnickou literaturou, turistickými známkami a upomínkovými předměty. Pamatujte, že bez suvenýru není žádný výlet úplný!

Vstoupíme do **Solní** ulice a hned z ní doleva do ulice **Poštovní**, kde na nás pro změnu čeká **Muzeum krajky**. Zjistěte, jak se jmenuje dům, ve kterém sídlí.

3. Doplňte: U dvou ….

Sbírky představují vývoj české paličkované krajky od počátků až do současnosti. A také krajky jiných evropských zemí. Prohlédneme si krásně zdobené kroje, sbírku vzorníků vláčkové krajky, jemnou černou krajku z hedvábného vlákna, paličkované ubrusy a prostírání, rozpracované krajky. Vystaveny jsou i různé typy podušek, sbírka paliček z celého světa a mnoho dalších exponátů.

Kdo vidí Dům U Modré hvězdy? A kdo **Husův dům**? To je ten se psaníčkovým sgrafity a divným okapem. :)

Podle legendy bydlel v tomto domě v době studií v Prachaticích Mistr Jan Hus. Pokud ovšem do zdejší školy opravdu chodil… Přesně se to neví, protože třídní knihy sežral čas. (Nebo myši.) V současné době zde sídlí Městská knihovna Prachatice.

Vzpomenou si rodiče, kdy byl Mistr Jan Hus za svou pravdu upálen? Poradíme, že číslice jdou po sobě…

Husova ulice nás přivádí do **Zahradní.** Tady odbočíme doleva a jdeme kolem hradeb ke krásné věži. Za chvíli ji spatříme i z druhé strany.

Kdo vidí plazivý břečťan úctyhodných rozměrů? Jeho popínavou formu tu těsně u hradby asi před sto lety vysadil neznámý pěstitel. Nelze ale vyloučit, že se oddenek uchytil bez cizího přičinění. Ať tak či tak, zelená okrasa zdi se zalíbila. A to natolik, že byl prachatický břečťan zapsán do seznamu památných stromů. Má skutečně kmen, což je u břečťanů vzácnost. Většinou se takového věku, aby ho stačily vytvořit, nedožijí. Památný břečťan je vysoký něco přes 7 m (jako hradba). Zajímavější je šířka koruny, která byla v době „zpamátnění“ kolem 17 m. Obvod kmene se uvádí asi 120 cm. Je to ale spíše dohad, protože je kmen doslova „nalepen“ na opevnění. Mezi kmenem a zdí byste neprotáhli vlas, natož krejčovský metr.

Prachatice se pyšní úžasně zachovalým hradebním systémem pocházejícím již ze 14. století. To jste ještě byli na houbách. Ale vaši praprapraprapraprapraprababičku tyhle hradby možná chránily. Kdo ví, třeba jste na světě i díky nim.

Do města šlo vstoupit pouze dvěma branami. Dochována je pouze Dolní brána. Horní bránu „sežral čas“

Právě míříme k Dolní bráně, taktéž zvané **Písecká**. Horní brána – asi aby jí to nebylo líto – má také dvě jména. Slyší i na **Pasovská**. Jako první totiž vítala soumary přicházející s nákladem soli po Zlaté stezce z německého Pasova. Poblíž Horní brány dříve býval pevnostní rybník, který v dobách ohrožení napájel vodou hradební příkop. V současné době je v místě pevnostního rybníka a hradebního příkopu městský park se vzácnými listnatými a jehličnatými dřevinami. I tam se dnes podíváme.

Památník obětem totalitních režimů, který míjíme, vzbuzuje emoce, bouří city. Znovu a znovu vyvolává diskuse o komplikovaných vztazích Čechů a Němců v době totality i celém 20. století. To by bylo na dlouhé povídání…

4. Opište druhé slovo ze 4. řádku textu na cedulce.

Najděte poblíž také desku se srdíčkem. Co se na ní píše?

Na druhé straně silnice vidíme zajímavé **sluneční hodiny**. Možná spíš Sluneční hodiny s velkým S, protože jde o umělecké dílo z mramoru. Sochař Zdeněk Šimek na nich pracoval v letech 1969–1970. Bloky číselníku jsou ze zbuzanského vápence, ukazatel z vračanského vápence. Rysky hodin od šesté do jedenácté dopolední jsou na jednom sloupu, odpolední hodiny od dvanácté do osmnácté na dvou.

Poznáte, kolik je hodin? Upozorňujeme, že je potřeba, aby svítilo slunce. Bez něj hodiny nic neukážou. Baterka nepomůže.

TIP: odbočka na Žižkovu skalku po červené turistické značce
I když na vás žádné písmenko na Žižkově skalce nečeká, vyplatí se odbočit. Je to na deset minutek, tak proč ne. Skalničkáři by měli odbočit povinně. Protáhlý hřeben valu je výsledkem tektonické činnosti. Roste zde až 275 druhů rostlin. Skalka je také nejvyšším bodem historického jádra města. Kdysi byla využívána pro vojenské účely. Zajímavostí je, že v listopadu 1420 odtud velel vojákům při dobývání města Jan Žižka z Trocnova. A následně na počátku třicetileté války v září 1620 odtud řídil obléhání města císařský generál hrabě Buquoy.
Cestou nahoru potkáme kamenný pomník ve tvaru jehlanu. Připomíná tragickou událost: Přesně na tomto místě postihla řeznického mistra Linharta Šťastného mrtvice. Pomník nechala zhotovit manželka Terezie. Na všech stranách jehlanu jsou ornamenty a shodný německý nápis. Česky zní: *Dne 3. prosince 1803 v osm hodin byl odtud odnesen umírající Linhart Šťastný a kolem deváté hodiny zemřel. Bože, dej mu věčný klid. Není nic jistějšího než smrt, ale den a hodina jejího příchodu jsou nejisté*.
To bylo od paní řezníkové Šťastné hezké, že nechala svému nešťastnému choti postavit takový památníček, že? Každý, kdo kolem projde, si uvědomí, jak je důležité výletovat. Pohyb je přece nejlepší prevencí mrtvice!
Na vrcholu je hranolová kaple s výklenky na všech stranách. Patří mezi mimořádně hodnotné drobné církevní stavby. Je ozdobena překrásnou lidovou nástěnnou malbou z 18. století.

Někteří výletníci na Žižkovu skalku možná jdou, jiní počkají u hradeb. Pro ně máme pověst, aby jim to nebylo líto. :)
Vyprávělo se, že v prachatické Žižkově skalce končila tajná chodba z města. Kdysi do ní při jednom obléhání měšťané schovali své cennosti. Jenomže nepřítel Prachatice dobyl, všichni byli pobiti a nezůstal nikdo, kdo by znal místo úkrytu.

Jednou na Velký pátek si nejmenovaný všímavý občan všiml velkého kohouta hrabajícího na skalce, který vzápětí zmizel v jakési díře. Muže hned napadlo, že by mohlo jít o místo, kde je ukrytý poklad, a tak se rozhodl kohouta následovat. Jak couval dolů do chodby, ozval se hlas: Stůj! Otoč se a podívej se za sebe! *Mládenec se ohlédl a v úleku za sebou spatřil hlubokou propast. V ten moment se stěny začaly třást. Jakmile se mu podařilo dostat ven, ozval se za ním posměšný kohoutí hlas a chodbu navždy zavalilo kamení.*

Kdybyste šli tento výlet na Velký pátek a náhodou našli poklad, koukejte se s námi podělit. Víte, kolik výletů s tajenkou bychom za takový pokládek pořídili? :)

Pokračujme v putování… Dojdeme ke kapli sv. Jana Nepomuckého pod Dolní branou. Nad vchodem je obraz znázorňující smrt sv. Jana Nepomuckého a v kapli jeho socha.

5. Jakou barvu mají hvězdičky kolem světcovy hlavy?

Víte, kdo byl Jan Nepomucký? Vysvětlení je důležité, protože s jedním Janem Nepomuckým se ještě dneska setkáme, tak by se nám nepletli. :)

Jan Nepomucký, původně Jan z Pomuku, žil v době krále Václava IV. Díky pilnému studiu a snaze to dotáhl až na generálního vikáře. Do Janova osudu krutě zasáhly spory mezi králem a arcibiskupem Janem z Jenštejna. Když Jenštejn překazil královy plány na vytvoření nového biskupství v západních Čechách, panovník se rozhodl provinilce krutě ztrestat. Nejen arcibiskupa, ale i všechny jeho podřízené. Arcibiskup uprchl, Jan z Pomuku a někteří další skončili na mučidlech. Jan mučení nepřežil. Katovi pomocníci ho mrtvého svrhli z Karlova mostu do Vltavy. Dodnes je tam označeno místo, kde se tak stalo. Na kamenném zábradlí je křížek a u něj většinou fronty. Kdo se ho dotkne, tomu se prý splní přání…

Rok po Janově smrti nastalo mimořádné sucho, což lidé považovali za boží trest. Navíc některé církevní kruhy ve snaze krále ještě více očernit začaly šířit zvěsti o Janově statečnosti. Prý jako zpovědník královny nevyzradil její zpovědní tajemství, a proto musel zemřít. Víra v Janovy nadpřirozené schopnosti byla dovršena po třech staletích. Po otevření

světcova hrobu z lebky samovolně cosi vypadlo. Všichni se domnívali, že jde o jazyk – symbol faktu, že Jan ve věci královniny zpovědi držel jazyk za zuby. Záhadu vědci rozřešili v roce 1973. Dokázali, že načervenalá tkáň není jazyk, nýbrž část mozku se sraženou krví. Proč se ale rozhodla lebku opustit, stejně nikdo neví...

Projdeme Dolní branou a hned odbočíme doleva do parku **Parkán.** Jedná se o prostor mezi hradební zdí a první městskou zástavbou, který je parkově upraven. Veškeré plochy jsou celodenně zpřístupněny veřejnosti. Jsou zde také toalety. Rostou tu šeřík, jasmín, zlatice, tisy, azalky, smrky, břízy, kaštany. I odsud jsou krásně vidět hradby.

Představte si, že kdysi žila ve mlýně poblíž prachatických hradeb pobožná mlynářka. Když se naplnil její čas, rozhodla, že až umře, pozůstalí musejí darovat každé chudé rodině bochník chleba a padesát krejcarů k tomu. Obdarovaní se za to měli za zemřelou pomodlit. Příbuzní, kteří zdědili pěkný mlýn i spoustu peněz, však byli lakotní a nikomu nic nedali. I začal se zjevovat mlynářčin duch v bílých šatech, chodil po stavení, kvílel, naříkal, štkal a plakal. Bylo to čím dál horší. Nakonec se domácí rozhodli poslední vůli splnit. Jenže pozdě. Už to nepomohlo. Nechali tedy postavit poblíž kapličku. Což zabralo. Od té doby se bílá paní prachatická již nikdy neukázala.

To jsme rádi, jinak bychom se pěkně báli!

Vracíme se k Dolní bráně a míříme na krásné Kostelní náměstí. Cestou míjíme Heydlův dům, jehož cimbuří je zdobeno portréty různých osob. Jsou na něm také květinky. (Které? Hádejte! :)) A naháči! Nikdo se nebude hihňat! :)

Vidíte souboj dvou mužů? Jeden se ohání mečem, druhý kyjem. Zezadu přibíhá třetí muž. Další muž kyjem vyhání ženu a ve třetím poli jakousi ženštinu ležící na zemi rovnou ubíjí. Ve čtvrtém poli muž s kyjem a další muž s vidlicí dorážejí na jezdce na koni. To je řež! Že by dobový komiks?

Trošku brutální...

Obrázky pokračují také za rohem na stěně protilehlé kostelu sv. Jakuba. Je tam třeba koník. Vedle okna uvidíte muže s chlapcem, nad nímž je tabulka se jménem.

6. Opište jméno z tabulky.
Vidíte z boku, jak je dům vypouklý? Snad na nás nespadne...

Co teď? Máme tady nějakého Kubíka? Tak, Kubíku, odveď nás do svého kostela.

Kostel sv. Jakuba Většího je zasvěcen patronu kupců, obchodníků, poutníků, nosičů nákladů a sirotků. Volba patrona byla dána polohou Prachatic na obchodní Zlaté stezce, po které z Pasova přicházeli soumaři a kupci. Má dvě věže. Vyšší jižní je vysoká 53 metrů a má 6 pater. Krov střechy je mistrovským tesařským dílem. Vyniká lehkou konstrukcí a důmyslnou vazbou bez jediného kovového prvku. Odborný průzkum v roce 2002 prokázal, že je krov ze dřeva káceného v letech 1474 až 1475.

Kostel byl založen již ve 14. století. Za husitských válek bylo dne 12. listopadu 1420 v sakristii kostela upáleno asi 85 osob. Poté byl strop sakristie probořen a na jeho trosky naházeno kamení. To je moc smutné...

Poškozené vnitřní vybavení bylo opraveno v roce 1468. Na řadě míst interiéru se dochoval znak majitelů Prachatic – Rožmberků. Všichni už víme, který to je, a lehce ho najdeme.

Konečnou podobu získal kostel v 19. století, kdy byla věž po požáru v roce 1832 přestavěna do podoby minaretu.

Pověst vypráví, že takhle jednou na prachatickou kostelní věž vystoupal nový ponocný, aby odtroubil půlnoc. Přiložil hlásnou troubu k ústům a postupně zadul do tří stran. Když se chystal zatroubit směrem k šibenici a hřbitovu, objevila se ruka kostlivce a srazila ho ze schodů. Když se ponocný po pádu probral, došlo mu, že udělal chybu. Nevzal v úvahu, že mrtví na hřbitově chtějí klidně spát. Čas už je netrápí, takže je troubení jen zbytečně ruší. Proto mu dali na pamětnou. Od té doby se v Prachaticích troubilo jen na tři strany.

Na Velkém náměstí, kam jsme právě opět dorazili, najdeme rovněž **Prachatické muzeum**, které bylo založeno roku 1904. Muzeum je v Sittrově domě, který díky malířské výzdobě patří k nejkrásnějším v Prachaticích. Autorem maleb je malíř Šebestián Hájek, prachatický rodák. Vedle alegorických postav *Ctností* ve výplních mezi okny a pod okny je zde velká galerie českých panovníků.
V muzeu jsou výstavy věnované Zlaté stezce a historii Prachatic.

Jsme zpátky na Velkém náměstí! Kdo ho poznává? Kdo vidí obě radnice? Která je která?

Mineme **Národní dům,** který v roce 1900 získal do vlastnictví Sokol, proslulá tělocvičná jednota. Přestavěla budovu pro své účely. Zvýšila ji o patro a nechala fasádu vyzdobit sgrafitovými motivy. Národními (alegorie *Nadšení* a *Síly*), ornamentálními, zobrazením orla a nápisem *NÁRODNÍ DŮM*.

7. Kolik vidíte orlů?

Poslední z příbytků, o kterém dnes budeme mluvit, je Knížecí dům (č. p. 9). Jeho prvním majitelem a stavebníkem byl v 16. století prachatický rodák, právník a spisovatel Jakub Menšík z Menštejna. Od něj dům koupil Vilém z Rožmberka. V 18. a 19. století byl využíván jako sídlo vrchnostenských úředníků prachatického velkostatku. Sgrafita tentokrát zobrazují biblické, bitevní, lovecké, mravoučné a další alegorické scény. Výjevy dovysvětlují staroněmecké nápisy.

Vidíte slona?

Tvůrce sgrafit ho prostě musel zachytit! Spatřil totiž toto podivuhodné zvíře na dvoře Rudolfa II. Habsburského v Praze. Chtěl se o unikátní zážitek podělit. Internet nebyl, televize nebyla, ba ani fotoaparáty… Tak slona vyryl! Díky tomuto obrázku lidé věděli, jak exotický obr vypadá. Krásná sgrafita však po léta zůstávala prachatickým očím skryta. Nevědělo se o nich. Kdosi je omítl. Asi nerad slony. Objevena byla až v roce 1889.

Teď úkol pro detektivy. Kdo najde průchod do ulice Klášterní? Projdeme jím až k **hospicu sv. Jana Nepomuckého Neumanna**, který stojí na místě jeho rodného domu. Na budově je pamětní deska věnovaná právě tomuto muži. Není to ovšem Jan Nepomucký, o němž jsme si říkali u Dolní brány, ale jiný významný muž.

Svatý Jan Nepomuk Neumann (1811–1860) byl prý dítě nadané a hloubavé, které se střežilo vyvádět nezbednosti, jimiž trápili okolí jeho spolužáci. Alespoň dle mínění učitelů. Kdo tehdy mohl tušit, že se poslušné dítko stane duchovním a odjede do Ameriky… Co tam? Povýší na biskupa ve Filadelfii a stane se prvním americkým svatým. Jan Nepomuk Neumann byl svatořečen v roce 1977 papežem Pavlem VI.
Hned za hospicem nenápadnou uličkou odbočíme doprava. Dostaneme se do překrásného parku. Tady se vám, děti, bude líbit! K vidění jsou zajímavé dřeviny, zlatý bažant, kanáři, pávíci, papoušci, japonští kapři koi a další zvířátka. Za vznik tohoto parku můžeme poděkovat Občanskému sdružení Dřípatka a mnoho dalším šikovným lidem.

Najděte v parku dřevěnou sochu anděla se srdcem.

8. Napište křestní jméno autorky.

Krásné, že?

Pokud jste si odpočinuli, vyjděte z parku do ulice **Hradební**. Pro změnu nás odvede do **Štěpánčina parku.**

Jak už jsme si říkali, naproti někdejší Horní bráně ležel tzv. pevnostní rybník, který v dobách ohrožení města napájel vodou hradební příkop. Na jeho místě založil v minulém století prachatický okrašlovací spolek park s vzácnými listnatými a jehličnatými dřevinami a dřevěnou besídkou uprostřed. Byl otevřen v roce 1881 a na počest nevěsty rakousko-uherského korunního prince Rudolfa, kterou byla belgická princezna Stefanie, nazván Štěpánčiným sadem. V roce 1998 byl na jižním okraji umístěn úvodní panel naučné stezky po stopách významné středověké obchodní cesty, takzvané Zlaté stezky.

Najděte tabuli a zjistěte…

9. Jak se jmenovala brána na počátku Zlaté stezky?

O Zlaté stezce se dnes zmiňujeme tak často, že už vám o ní konečně musíme říct víc.
Původní osada kolem kostela sv. Petra a Pavla ve Starých Prachaticích i později vzniklé město Prachatice v kotlině pod Libínem byly cílovými místy nejstarší a nejdůležitější větve Zlaté stezky. Tato významná středověká obchodní cesta spojovala české země s německým Podunajím a zeměmi na jih od něj. Označení „zlatá“ ji provází od počátku 16. století. Původně vedla z Pasova do dnešních Starých Prachatic, ale její systém se stále rozšiřoval. Od 14. století jej tvořily tři hlavní větve: Dolní z Pasova do Prachatic, Střední z Pasova do Vimperku a Horní z Pasova do Kašperských Hor. K jejich ochraně byla postavena řada hradů a hrádků (např. Kašperk, Kunžvart, Stožec, Hus) a podél tras vzniklo mnoho osad a měst. Rozhodující význam si vybojovaly biskupské město Pasov na německé a nově vzniklé město Prachatice na české

straně. Zvláště Prachatice byly se Zlatou stezkou spjaty doslova bytostně. Díky ní se postupně domohly postavení jednoho z nejvýznamnějších českých měst. Hlavním obchodním artiklem byla nesporně sůl, které se říkalo bílé zlato. České země na ni byly chudé, a jelikož středověk potřeboval sůl jako sůl, bylo ji nutné dovážet. Ze solných ložisek ve východoalpské oblasti se přepravovala po řekách do Pasova a odtud na hřbetech soumarských koní po Zlaté stezce přes Šumavu do Čech. Kromě soli se z Pasova do Čech vozily drahé látky, jižní plody, koření a víno. Opačným směrem hlavně obilí a další plodiny a potravinářské produkty.

Skutečnými nositeli obchodu na Zlaté stezce byli tzv. soumaři. Většinou šlo o sedláky, kteří přepravovali za odměnu zboží ve vlastní režii nebo ve službách velkoobchodníků. Z bezpečnostních důvodů se soumaři sdružovali do karavan a občas užívali ozbrojeného doprovodu. Karavany chodily po celý rok, ale hlavně po žních a podzimních pracích. Cesty byly v bažinatých úsecích zamrzlé, takže snáze schůdné, a byl také dostatek obilí. Soumaři denně ušli 25 až 30 kilometrů. Pak museli někde složit hlavu. Proto není divu, že právě v těchto vzdálenostech vznikla na trase Pasov–Prachatice největší soumarská sídliště Waldkirchen a Volary. Ve vrcholné době středoevropských obchodních cest ve 14. až 16. století patřila Zlatá stezka k nejvýznamnějším středoevropským spojnicím. Husitské války provoz na čas přerušily, ale v 16. století, kdy českou část spravovali Rožmberkové, nastal nový rozkvět. Až třicetiletá válka a rostoucí konkurence bavorské a rakouské soli obchod s pasovskou solí na Zlaté stezce natolik ochromily, že se již nevzpamatoval. Habsburkové prosadili po třicetileté válce monopol své soli (dovážené z Lince do Českých Budějovic) a provoz na Zlaté stezce do počátku 18. století zanikl.

Podívejte se do tajenky. Copak na vás vykouklo? Víte, co to je? Vzpomenete si, co je nad zlato? Přece sůl! Kterou pohádku vám připomíná?

Pokud vás bolí nožičky, vraťte se Solní ulicí na Velké náměstí. Kdo má stále sil na rozdávání, může s námi vyrazit ještě o kousek dále.

Proti vám jsou nyní dvě kapličky. V jedné je úplně nejmenší svatý, jakého jsme kdy viděli.
První je kaple sv. Jana Nepomuckého, druhá **kaple sv. Antonína Paduánského** z roku 1730. Vystavět ji nechal prachatický měšťan Johann Karl Bylansky. Proč? Potřeboval důstojnou střechu nad hlavou pro sochu sv. Antonína Paduánského, darovanou městu kněžnou Marií Ernestinou z Eggenberku, vévodkyní krumlovskou. Socha původně stála pod širým nebem před Horní branou a pravděpodobně jí to nedělalo dobře.

Zlatou stezkou nyní stoupáme k žlutobílé budově gymnázia. Byla postavena v letech 1896 až 1897 a dodnes je významnou dominantou Horního předměstí. Je překrásná. Tady by se to studovalo! Tento ústav jistě navštěvují jen samé chytré a šikovné děti!

Těsně před gymnáziem odbočíme doprava do **Volovické** ulice a vydáme se do kopečka.

Budova nalevo je **Zwickerova vila** z roku 1911. Vnitřní rozvržení místností zůstalo dodnes téměř stejné. Od roku 2007 vilu využívá Prachatické muzeum.

Za dalších pár minut přicházíme ke Dřípatce, centru ekologické výchovy. Dřípatka patří mezi první ekocentra v České republice a svou činností navazuje na myšlenku zakladatele pana učitele Aleše Záveského. Pro školní i mimoškolní děti, střední i vysoké školy zajišťuje ekologické výukové programy. V odpoledních hodinách nabízí dětem kroužky zaměřené na ekologii, přírodu a šetrné chování k našemu životnímu prostředí.

Volovickou ulici opouštíme v okamžiku, kdy nalevo narazíme na **Soumarskou.** Dovede nás zpátky na Zlatou stezku. Tou dojdeme k památnému jilmu pod gymnáziem. Roste tu už sto padesát let. Studenti si ho natolik oblíbili, že se významným způsobem zasloužili o jeho zpamátnění. V blízkosti se nachází torzo kamenného kříže s letopočtem 1863, kdy byl strom pravděpodobně vysazen. V roce 2009 jilm zvítězil v anketě *O největšího stromového sympaťáka města Prachatice*.

Asi deset metrů pod jilmem odbočíme prudce doprava do **Lázeňské.** Odvede nás k poslednímu dnešnímu zastavení, kterým je hřiště v parku **U Rybníčku.** Odsud je to kolem koupaliště ulicí **Ševčíkovou** a Zlatou stezkou k Horní bráně už jen pár minut.

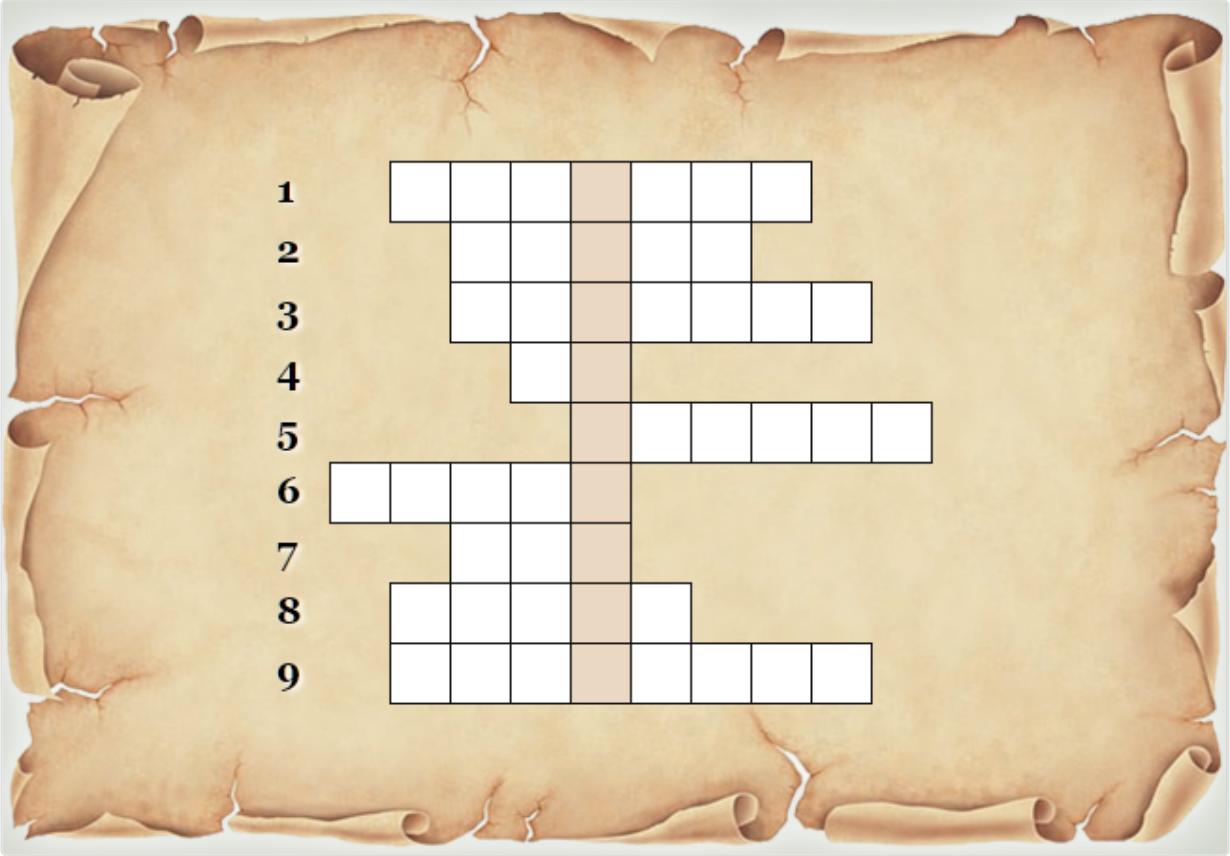
Uf, to je opravdu vše. Stálo to za to. Doufáme, že se vám dnešní výlet líbil a že si třeba na Prachatice vzpomenete pokaždé, když si budete na chleba s máslem sypat bílé zlato. Přejeme šťastnou cestu domů!

V textu výletu jsme mimo jiné použili informace z webových stránek: povesti.knih-pt.cz/povest/, www.prachatice.eu. Moc

za jejich poskytnutí děkujeme.

Otázky k tajence

1. **Co má voják na hlavě?**
2. **Co má lev nad hlavou?**
3. **Doplňte: U dvou ….**
4. **Opište druhé slovo ze 4. řádku.**
5. **Jakou barvu mají hvězdičky kolem světcovy hlavy?**
6. **Opište jméno z tabulky.**
7. **Kolik vidíte orlů?**
8. **Napište křestní jméno autorky.**
9. **Jak se jmenovala brána na počátku Zlaté stezky.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 01.11.2026 11:32